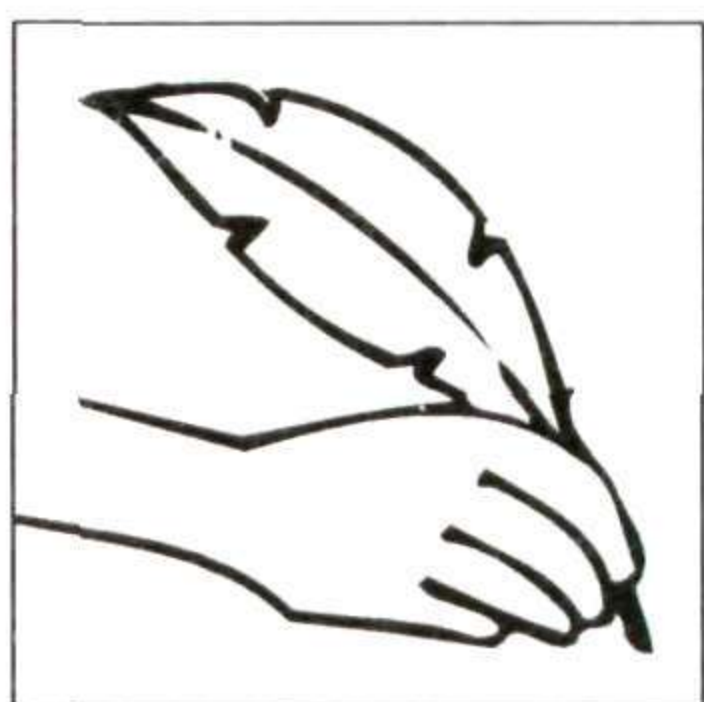

Το αναγνωστήριο της Κεντρικής Βιβλιοθήκης

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΔΗΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Της **Μαρίας Γκόλα (*)**

Η Δημοτική Θεσσαλονίκης ιδρύθηκε το 1932, πήρε όμως πραγματική υπόσταση το 1938, όταν ο Γεώργιος Βαφόπουλος ανέλαβε το στήσιμο και την οργάνωσή της. Εγκαινιάστηκε το 1939 σε μια αίθουσα του Μεγάρου της ΧΑΝΘ με 2.500 περίπου βιβλία.

Κατά τον ελληνοϊταλικό πόλεμο 1940-41 η Δημοτική Βιβλιοθήκη αναγκάστηκε να κλείσει το αναγνωστήριό της, οργάνωσε όμως ένα σύστημα δανεισμού βιβλίων στους τραυματίες των στρατιωτικών νοσοκομείων. Στην κατοχή σταμάτησε εντελώς να λειτουργεί και τα βιβλία της περισώθηκαν σε διάφορες αποθήκες. Μετά την απελευθέρωση, το 1945, ξανάρχισε να λειτουργεί η Βιβλιοθήκη σε μια οικοδομή στην οδό Αγίας Σοφίας και το 1947 μεταφέρθηκε στο δεύτερο όροφο του Μεγάρου της ΧΑΝΘ, όπου λειτουργεί συνεχώς από τότε μέχρι σήμερα.

(*) Η Μαρία Γκόλα είναι έφορος Δημοτικής Βιβλιοθήκης Θεσσαλονίκης

Το 1956 τέθηκε σε λειτουργία το πρώτο δανειστικό τμήμα στην Κεντρική Βιβλιοθήκη με 2.000 περίπου βιβλία και την επομένη χρονιά, το 1957, το πρώτο δανειστικό παράρτημα της Δημοτικής Βιβλιοθήκης στην περιοχή της Κάτω Τούμπας, όπου εγκαταστάθηκε σε αίθουσα ενός Συλλόγου της περιοχής (ΜΕΝΤ). Το 1959 δημιουργήθηκε και δεύτερο Παράρτημα, στην Πάνω Πόλη, που στεγάστηκε σε αίθουσα δημοτικού ακινήτου και το 1963 μπήκε σε λειτουργία η Κινητή Βιβλιοθήκη, η πρώτη αυτοκίνητη Βιβλιοθήκη στον ελληνικό χώρο, η οποία εξυπηρετούσε δύο συνοικισμούς της Θεσσαλονίκης από μία φορά την εβδομάδα (Χαριλάου Ξηροκρήνης αρχικά, και στη συνέχεια Χαριλάου - Πατρικίου, και Χαριλάου - Μπότσαρη από μία φορά το δεκαπενθήμερο). Το 1978 άρχισε να λειτουργεί και τρίτο Παράρτημα, μια μικρή Βιβλιοθήκη που εγκαταστάθηκε στο εντευκτήριο Πολιτιστικού Συλλόγου της περιοχής των σαράντα Εκκλησιών, και το 1980 και τέταρτο Παράρτημα, στην περιοχή Ξηροκρήνης. Στις διάφορες περιόδους της λειτουργίας τους τα Παραρτήματα αυτά λειτουργούσαν από μία έως τρεις φορές την εβδομάδα,

εκτός από την περίοδο μετά το μεγάλο σεισμό του Ιουνίου 1978.

Από την επομένη του σεισμού η Κεντρική Βιβλιοθήκη λόγω των πολύ σοβαρών ζημιών που έπαθε το Μέγαρο της ΧΑΝ σταμάτησε να λειτουργεί για μικρό διάστημα και ακολούθως ξανάρχισε να λειτουργεί - σιωπηρά - μέρος μόνον του Δανειστικού Τμήματος, ενώ συνεχίστηκε η εξυπηρέτηση αναγνωστών της Βιβλιοθήκης του Αναγνωστηρίου με δανεισμούς βιβλίων. Με συνεχείς μετακινήσεις βιβλίων, γραφείων και ολοκλήρων τμημάτων, για να διευκολυνθεί το έργο των συνεργείων αποκαταστάσεως των ζημιών, ξανάρχισε να λειτουργεί το Δανειστικό Τμήμα στη σημερινή του θέση (έχει επεκταθεί κατά 50 τ.μ. περίπου) στις 21 Ιαν. 1982 και λίγους μήνες αργότερα το Αναγνωστήριο. Η περίοδος 1978-81 ήταν η μόνη που τα Παρ/τα λειτούργησαν σε καθημερινή βάση.

Σιγά-σιγά, ωστόσο, τα μικρά καθημερινά προβλήματα των περιφερειακών κυρίως Βιβλιοθηκών άρχισαν να διογκώνονται και να απαιτούν ριζική θεραπεία: η ακαταλληλότητα ή παλαιότητα των κτιριακών εγκαταστάσεων που ούτως ή άλλως δεν ήταν δημοτικές, πλην μιας περιπτώσεως -, η μεγάλη στενότητα χώρων, η έλλειψη επαρκούς και σύγχρονου εξοπλισμού, η αδυναμία στον εμπλουτισμό των Βιβλιοθηκών με βιβλία, η έλλειψη προσωπικού, απόρροιες, όλα, κυρίως, των πενιχρών οικονομικών δυνατοτήτων του Δήμου, επέζαν ασφυκτικά για εξεύρεση μιας λύσης.

Πράγματι στην περίοδο 1984-1985 επιτεύχθηκαν πολλά για τις Περιφερειακές Βιβλιοθήκες: 1. Εξασφαλίστηκαν νέοι χώροι λειτουργίας: μεταφέρθηκαν όλα τα Παραρτήματα σε νέους χώρους που εκπληρώνουν - στο μέτρο βέβαια του δυνατού - τις βιβλιοθηκονομικές απαιτήσεις. Έτσι:

α) Το Παράρτημα Πάνω Πόλης είχε σταματήσει να λειτουργεί το Φεβρουάριο του 1983, επειδή το οίκημα όπου στεγαζόταν είχε κριθεί ετοιμόρροπο από την αρμόδια Υπηρεσία Πολεοδομίας. Η Βιβλιοθήκη εγκαινιάστηκε στις 2 Απριλίου 1984 στο Πνευματικό Κέντρο "Μιχάλης Παπαδόπουλος"

β) Το Παράρτημα Τούμπας είχε σταματήσει να λειτουργεί από έλλειψη στέγης την 1-9-1979. Ξανάρχισε να λειτουργεί στις 22 Μαΐου 1984, συστεγασμένο προσωρινά με το Στέκι Νεολαίας Τούμπας, μέχρι να βρεθεί ο κατάλληλος χώρος για την οριστική του εγκατάσταση. Στη νέα του θέση, πλήρως ανανεωμένο, εγκαινιάστηκε στις 27 Μαρτίου 1985 με την επωνυμία "Βιβλιοθήκη Γιώργος Ιωάννου" σε απόδοση τιμής στον αδικοχαμένο Θεσσαλονικιο λογοτέχνη. Διαθέτει - εκτός των άλλων - πλήρη σειρά των έργων του Γ. Ιωάννου και ορισμένα προσωπικά του αντικείμενα που μας παραχωρήθηκαν από την οικογένειά του.

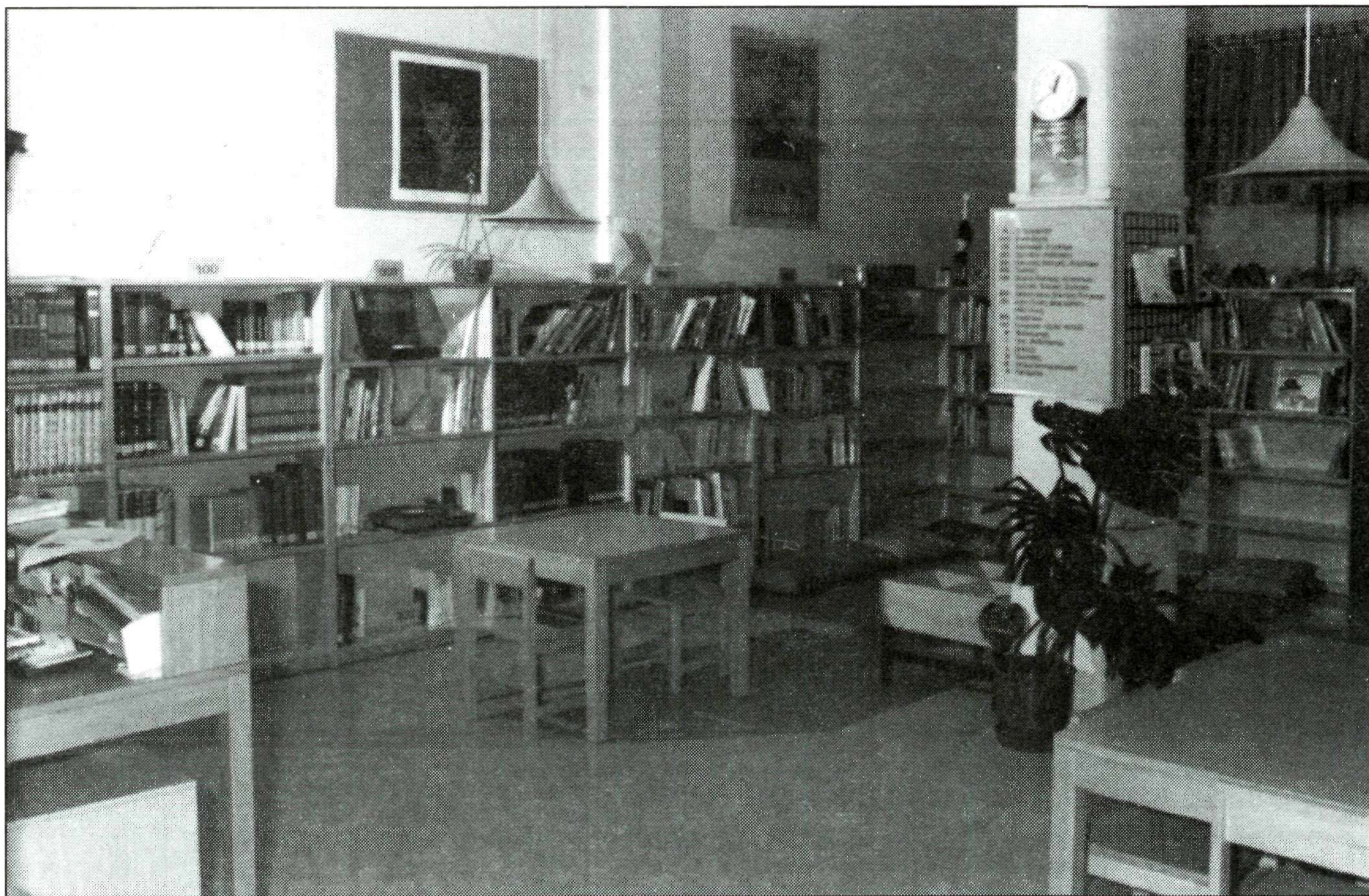
γ) Το Παράρτημα σαράντα Εκκλησιών είχε σταματήσει να λειτουργεί το Φεβρουάριο του 1983, λόγω μεταφοράς των γραφείων της Πνευματικής Κίνησης Νέων σαράντα Εκκλησιών, από την οποία φιλοξενούνταν. Η Βιβλιοθήκη ξανάρχισε να λειτουργεί τον Ιούλιο του 1983 σε ακίνητο μισθωμένο - πλέον - από το Δήμο, και δ) Το Παράρτημα Ξηροκρήνης λειτουργήσε στην παλιά του θέση μέχρι τις 6-6-84. Στη νέα του θέση εγκαινιάστηκε πλήρως ανακαινισμένο στις 22 Ιουνίου 1984.

2. Τα ανωτέρω Παραρτήματα ανακαινίστηκαν άρδην: εξοπλίστηκαν υποδειγματικά με έπιπλα (βιβλιοθήκες, γραφεία, δελτιοκαταλόγους κ.ά.) και λοιπό τεχνικό εξοπλισμό (Ο/Α συστήματα, τηλεόραση - video κλπ.) και

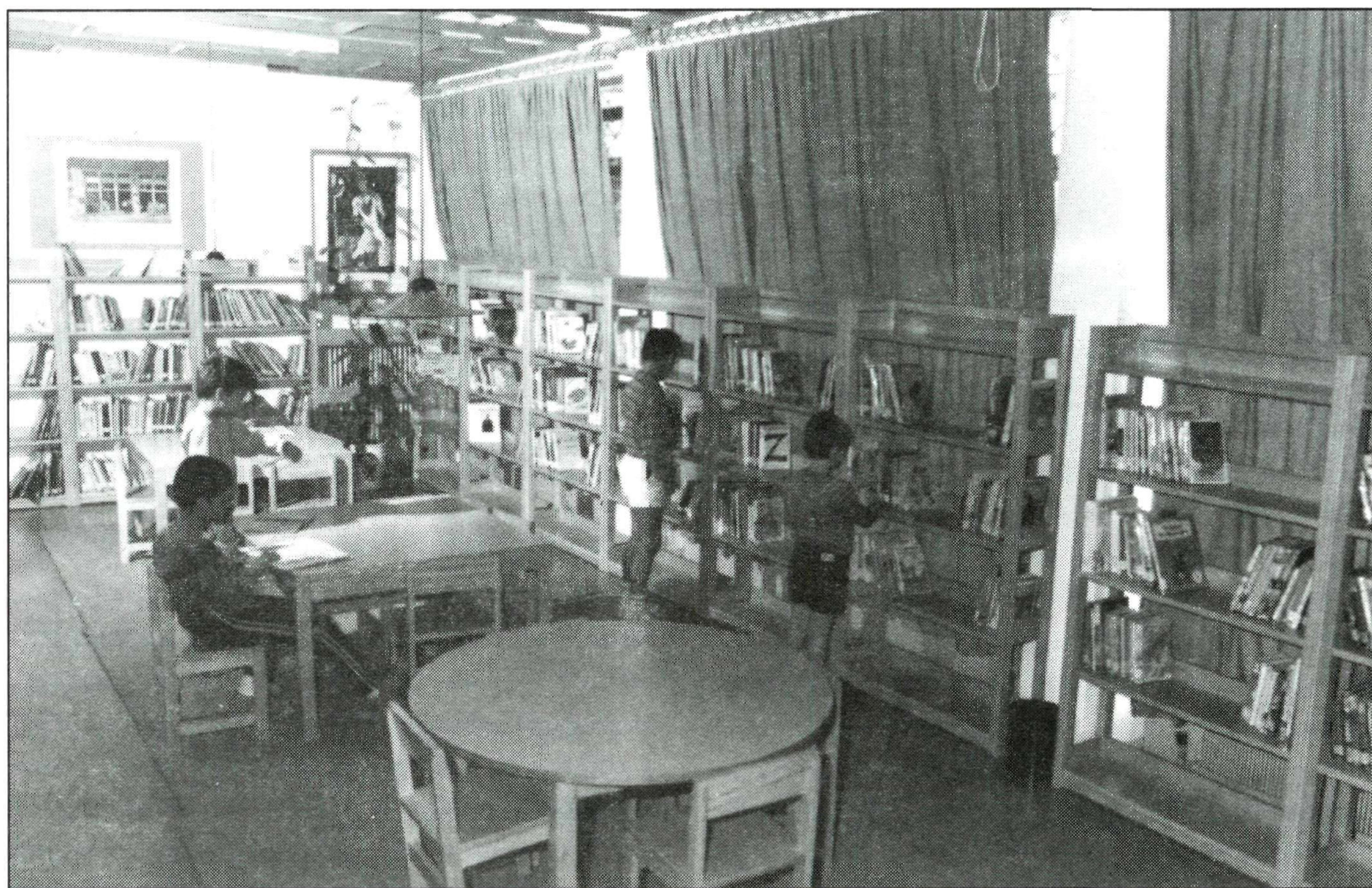
3) Εμπλουτίστηκαν γενναία με βιβλία, περιοδικά, Ο/Α υλικό, και διαμορφώθηκαν σιγά-σιγά σε μικρά πνευματικά κέντρα με διάφορες εκδηλώσεις και δραστηριότητες (εκθέσεις βιβλίου, φωτογραφιών, ζωγραφικής, προβολές διαφανειών και ταινιών video, λογοτεχνικές βραδιές, ξεναγήσεις σχολείων, επετειακές εκδηλώσεις, εκμάθηση ξένων γλωσσών με Ο/Α συστήματα, επιτραπέζια παιχνίδια, επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους κλπ.)

Παράλληλα ένας νέος θεσμός στον τομέα των Βιβλιοθηκών εισάγεται από το Δήμο Θεσσαλονίκης: ο θεσμός των Παιδικών Βιβλιοθηκών. Στο διάστημα 1984-1986 ιδρύονται έξι Παιδικές Βιβλιοθήκες, στις περιοχές Ξηροκρήνης, Καλλιθέας, Ορέστου, Πάνω Πόλης, Π & Ν. Σταθμού και Πλατ. Πατρικίου.

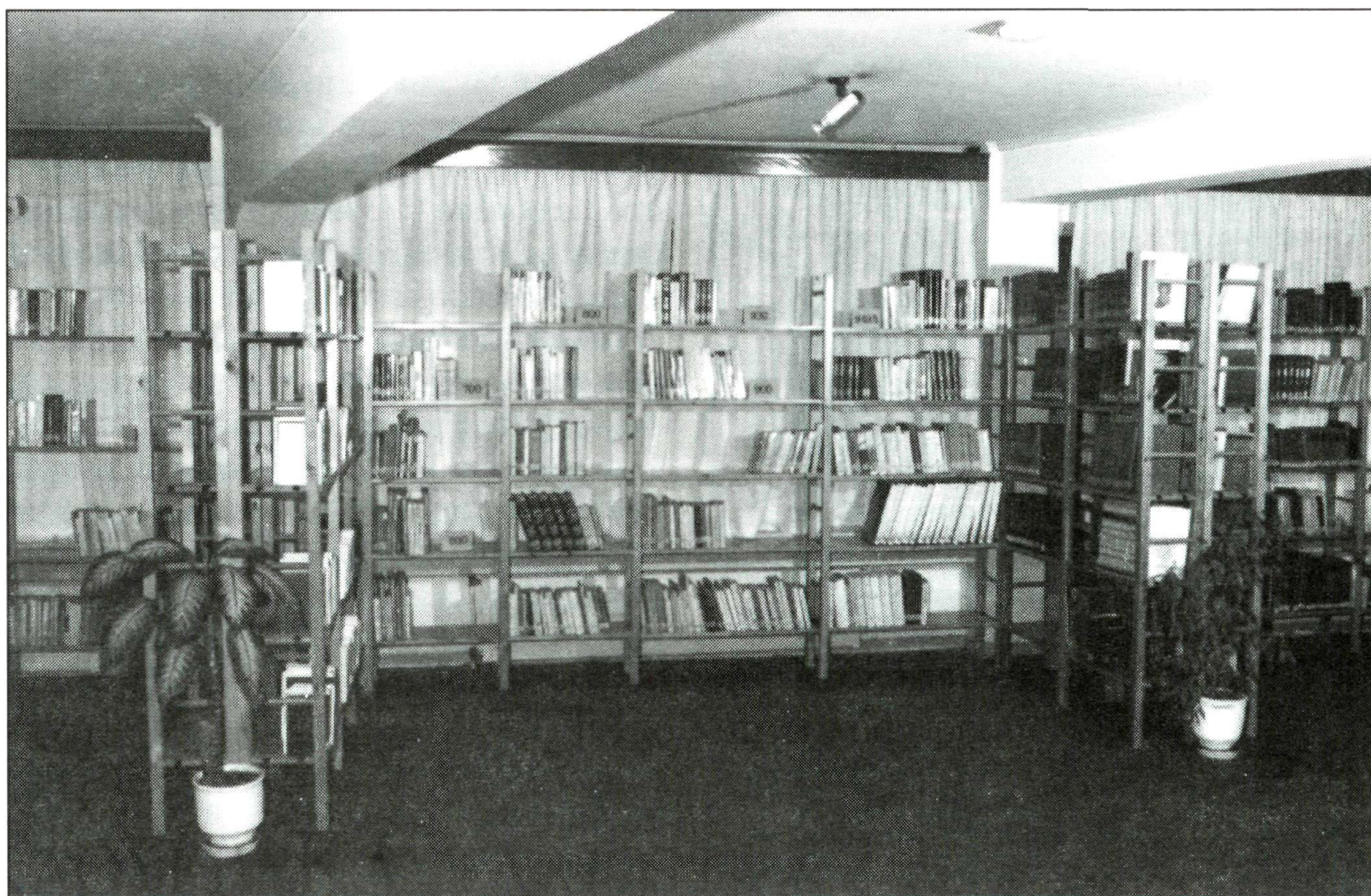
Σε χώρους κατάλληλα διαμορφωμένους και εξοπλισμένους ώστε να προσελκύουν το παιδί και με διάφορα μορφωτικά και ψυχαγωγικά προγράμματα που εκτελούνται εκεί με αφετηρία και αφορμή το βιβλίο, οι Παιδικές Βιβλιοθήκες αποτελούν σήμερα τα πνευματικά κύτταρα της πόλης μας, όπου, παράλληλα προς την αγάπη

'Αποψη Παιδικής Βιβλιοθήκης Καλλιθέας

'Αποψη Παιδικής Βιβλιοθήκης Ορέστου

'Αποψη Παιδικής Βιβλιοθήκης Ξηροκρήνης

'Αποψη Παιδικής Βιβλιοθήκης Πλατ. Μηνά Πατρικίου

για το βιβλίο και τον κόσμο του, καλλιεργείται το ερευνητικό και κριτικό πνεύμα, παρέχεται αισθητική και κοινωνική διαπαιδαγώγηση και δίνονται στο παιδί τα εφόδια εκείνα που θα το διαμορφώσουν στον αυριανό αναγνώστη.

Σταχυολογώ μερικές δραστηριότητες των Παιδικών Βιβλιοθηκών: βιβλιοπαρουσιάσεις, λογοτεχνικές βραδιές, προβολές παραμυθιών-δραματοποιήσεις, ζωγραφική - κατασκευές (ψηφιδωτά, φελλοί, χειροτεχνίες), σταυρόλεξα με συγγραφείς και τίτλους βιβλίων, προβολές διαφανειών με θέματα ιστορίας, γεωγραφίας, τέχνης κ.λ.π. επιτραπέζια και πνευματικά παιχνίδια (παζλ, σκάκι), δημιουργία ομίλων για θέματα που ενδιαφέρουν τα παιδιά και τους νέους

(π.χ. εφημερίδας, περβάλλοντος, ορειβασίας κ.λ.π.), λειτουργία εργαστηρίων με στόχο την καλλιέργεια και την έκφραση της δημιουργικότητας και της φαντασίας των παιδιών μέσα από το παιχνίδι, παράλληλα με την καλύτερη γνωριμία των παιδιών με τη συλλογή των βιβλίων (μουσικό παιχνίδι, ηλεκτρονικοί υπολογιστές, κεραμική, θέατρο, κουνκιοθέατρο, καρναγιοζής, ρυθμική αγωγή κ.α.) διοργάνωση επισκέψεων σε αρχαιολογικούς χώρους και ενδιαφέρουσες εκθέσεις που πραγματοποιούνται στην πόλη μας, προώθηση της συνεργασίας με τα σχολεία είτε με απλές επισκέψεις γνωριμίας στις Βιβλιοθήκες, είτε με χρήση του έντυπου και οπτικοακουστικού υλικού τους, επετειακές εκδηλώσεις με εκθέσεις έντυπου υλικού, μουσική και συζητήσεις.

Σημαντική ώθηση δίνεται και στην Κεντρική Βιβλιοθήκη (Αναγνωστήριο - Δανειστικό) η οποία εμπλουτίζεται με μεγάλο αριθμό βιβλίων και περιοδικών, ενώ η Κινητή Βιβλιοθήκη παράλληλα με την εξυπηρέτηση δύο συνοικιών - από μία φορά το 15 / νήμερο - όπως προαναφέραμε, ανοίγεται το καλοκαίρι του 1985 σε νέους χώρους: προσφέρει τις υπηρεσίες της με παιδική συλλογή παιδικών βιβλίων στις παιδικές κατασκηνώσεις του ΠΙΚΠΑ στο θέρετρο της Αγίας Τριάδας το ίδιο επαναλαμβάνεται ως το καλοκαίρι του 1986. Η μεγάλη ανταπόκριση των παιδιών, παράλληλα με τη σημαντική απήχηση των Παιδικών Βιβλιοθηκών στον παιδόκοσμο της πόλης, οδήγησαν στην απόφαση μετατροπής της Κινητής Βιβλιοθήκης σε Παιδική Κινητή Βιβλιοθήκη, που από το 1988 εισβάλλει δυναμικά στο χώρο των Σχολείων, εξυπηρετώντας μεγάλα σχολικά συγκροτήματα στις περιοχές Τούμπας και Χαριλάου, καθώς και το 2ο Ειδικό Δημοτικό Σχολείο και Γυμνάσιο στο Πανόραμα (ΕΛ.Ε.Π.Α.Π), ενώ το καλοκαίρι εξυ-

πηρετεί παιδικές κατασκηνώσεις στην Αγ. Τριάδα και τη Μηχανιώνα.

Το 1986 ξεκινά τη λειτουργία της και η Παιδαγωγική Βιβλιοθήκη (συστηγάζεται σήμερα με την Παιδική Βιβλιοθήκη Πλ. Μ. Πατρικίου) η οποία απευθύνεται κυρίως σε εκπαιδευτικούς, γονείς και φοιτητές των παιδαγωγικών σχολών. Με βάση ένα μακρόπνοο σχεδιασμό το δίκτυο των Δημοτικών Βιβλιοθηκών επεκτείνεται και διευρύνεται συνεχώς: μια νέα Παιδική Βιβλιοθήκη εγκαινιάζεται το 1989 στις σαράντα Εκκλησιές - η έβδομη του δικτύου, ενώ ένα νέο Παράρτημα (Βιβλιοθήκη για ενήλικες και παιδιά) ανοίγει τις πύλες του το 1991 στην περιοχή Κωνσταντινουπόλεως - Μαρτίου.

Το ταξινομικό σύστημα που ακολουθείται σήμερα από τη Δημοτική Βιβλιοθήκη Θεσσαλονίκης είναι το δεκαδικό σύστημα ταξινόμησης Dewey. Το σύστημα αυτό άρχισε να εφαρμόζεται από το 1984, ενώ μέχρι τότε τα βιβλία ταξινομήνταν σύμφωνα με το γερμανικό σύστημα της Halle. Τα δύο ταξινομικά συστήματα συνυπάρχουν σε όλες τις βιβλιοθήκες, εκτός των παιδικών, οι οποίες δημιουργήθηκαν μετά το 1983 και ως εκ τούτου χρησιμοποιούν μόνο το σύστημα Dewey. Οι κατάλογοι των βιβλίων είναι αλφαβητικοί κατά συγγραφέα, τίτλο και θέμα.

Την τελευταία διετία έχει εισαχθεί και εφαρμοστεί από τη Δημοτική Βιβλιοθήκη Θεσσαλονίκης σύστημα μηχανογράφησης με το οποίο έχουν καταγραφεί όλα τα βιβλία που αποκτήθηκαν από το 1984 και εξής. Πολύ σύντομα αναμένεται η εγκατάσταση τεματιζών στις Βιβλιοθήκες για άμεση χρήση από τους αναγνώστες, παράλληλα με τους παραδοσιακούς δελτιοκαταλόγους.

Ιδιαίτερη μέριμνα λαμβάνεται για την επιμόρφωση του προσωπικού των βιβλιοθηκών με τη διοργάνωση εσωτερικών σεμιναρίων ή την παρακολούθηση συνεδρίων, σεμιναρίων, εκθέσεων βιβλίου κ.α. που διοργανώνονται από σχετικούς με το βιβλίο φορείς.

Τέλος, εφαρμόζεται από τη Δημοτική Βιβλιοθήκη ένα πρόγραμμα προβολής του έργου των Βιβλιοθηκών και ενημέρωσης των δημοτών της πόλης μας για τις δυνατότητες που τους παρέχονται στις Βιβλιοθήκες αυτές - Πνευματικά Κέντρα με εκδόσεις, διαφημιστικά έντυπα, δελτία τύπου κ.λ.π.

ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

Κεντρική Δημοτική Βιβλιοθήκη:

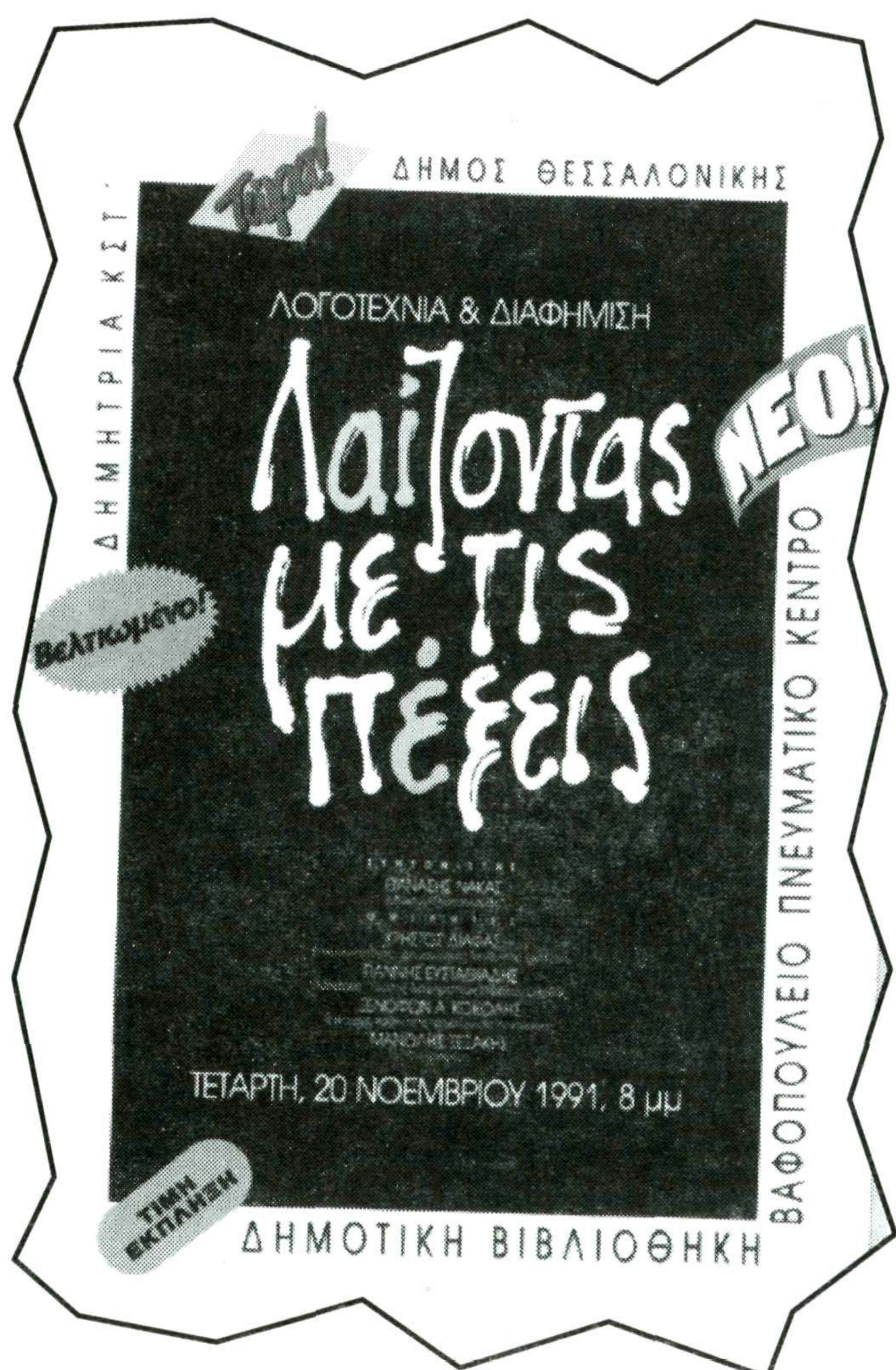
Μέγαρο ΧΑΝΘ - 1ος όροφος

54621 Θεσσαλονίκη

Τηλ. 221 - 066 & 269 - 795

1. Αναγνωστήριο

Η Βιβλιοθήκη του Αναγνωστηρίου της Κεντρικής Βιβλιοθήκης διαθέτει συλλογή 60.000 τόμων βιβλίων που καλύπτουν όλους τους τομείς της γνώσης, λεξικών, εγκυκλοπαιδειών, οδηγιών, βιογραφιών κ.λ.π. Διαθέτει επίσης αρχείο ημερήσιων και εβδομαδιαίων εφημερίδων (τρέχοντες τίτλοι : 30), περιοδικών (τρέχοντες τίτλοι : 354), Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, Επίσημης Εφημερίδας της ΕΟΚ. Τέλος διαθέτει αρκετές σπάνιες εκδόσεις και παλαιότερα βιβλία.

Έκθεση ελληνικού και ξένου χαρτονομίσματος στην Περιφερειακή Βιβλιοθήκη Ξηροκρήνης (12-21 Μαρτίου 1992)

Το Αναγνωστήριο διαθέτει 80 θέσεις αναγνωστών. Στους ανγνώστες, εάν το επιθυμούν, παρέχονται δωρεάν - σε περιορισμένο όμως αριθμό - φωτοτυπίες όλων των βιβλίων, πλην των τόμων των βιβλιοδετημένων εφημερίδων.

2. Δανειστικό Τμήμα

Διαθέτει συλλογή 18.000 βιβλίων που καλύπτουν ποικίλα θέματα. Το αναγνωστικό κοινό είναι ενήλικες και παιδιά.

Παραρτήματα

Οι συλλογές τους απευθύνονται σε ενήλικες και παιδιά και περιλαμβάνουν, εκτός από τα βιβλία, και μικρό αριθμό περιοδικών. Είναι κυρίως δανειστικές Βιβλιοθήκες, αλλά διαθέτουν και μικρά αναγνωστήρια προς χρήση των αναγνωστών.

1. Δημοτική Βιβλιοθήκη Τούμπας "Γ. Ιωάννου", Αρτάκης 14, τηλ. 919-039

2. Δημοτική Βιβλιοθήκη Πάνω Πόλης - Πνευματικό Κέντρο "Μιχάλης Παπαδόπουλος", Ακροπόλεως 14, τηλ. 219-329.

3. Δημοτική Βιβλιοθήκη σαράντα Εκκλησιών, Γ. Βιζυηνού 65, τηλ. 203 - 443

4. Δημοτική Βιβλιοθήκη Ξηροκρήνης, Γρηγ. Κολωνιάρη 5, 2ος όροφος, τηλ. 514 - 780

5. Δημοτική Βιβλιοθήκη Κωνσταντινούπολεως, Κων/πόλεως 152, τηλ. 315-100

Παιδικές Βιβλιοθήκες

Οι συλλογές τους απευθύνονται σε παιδιά προσχολικής ηλικίας μέχρι και 14 - 18 χρόνων και περιλαμβάνουν, εκτός των βιβλίων, και μικρό

αριθμό περιοδικών. Είναι κυρίως δανειστικές Βιβλιοθήκες, αλλά διαθέτουν και μικρά αναγνωστήρια.

1. Παιδική Βιβλιοθήκη Ξηροκρήνης, Γρ. Κολωνιάρη 5, 1ος όροφος, τηλ. 514-780

2. Παιδική Βιβλιοθήκη Καλλιθέας, Αρχαιοτήτων 16, τηλ. 616-076

3. Παιδική Βιβλιοθήκη Ορέστου, Ορέστου 33 & Χαλκιδικής, τηλ. 857-384

4. Παιδική Βιβλιοθήκη Πάνω Πόλης, Πλατεία Αγ. Αναργύρων, τηλ. 200-537

5. Παιδική Βιβλιοθήκη Παλιού & Νέου Σιδ. Σταθμού, Αναγνωσταρά 9-11, τηλ. 545-733

6. Παιδική Βιβλιοθήκη Πλατ. Μ. Πατριζίου, Καρακάση 1, τηλ. 313-414

7. Παιδική Βιβλιοθήκη σαράντα Εκκλησιών, Μυλωνά 9, τηλ. 214-754

8. Παιδική Κινητή Βιβλιοθήκη

Δανεισμός

Σε όλες τις δημοτικές Βιβλιοθήκες -πλην του Αναγνωστηρίου της Κεντρικής Βιβλιοθήκης - οι αναγνώστες έχουν το δικαίωμα να δανειστούν δύο βιβλία για 15 ημέρες. Η εγγραφή των μελών είναι δωρεάν και γίνεται με βάση την αστυνομική ταυτότητα του κατόχου ή του γονέα του.

Στο Αναγνωστήριο της Κεντρικής Βιβλιοθήκης οι αναγνώστες μπορούν να ζητήσουν τα βιβλία που τους ενδιαφέρουν και να τα διαβάσουν επί τόπου δίνοντας προσωρινά την αστυνομική τους ταυτότητα.

Ώρες λειτουργίας

- Αναγνωστηρίου, Κεντρικού Δανειστικού, Παραρτημάτων

Δευτέρα - Παρασκευή

8-2 το πρωί - 4-8 το απόγευμα

- Παιδικών Βιβλιοθηκών Ξηροκρήνης, Καλλιθέας, Ορέστου, Πάνω Πόλης, Παλιού & Νέου Σιδ. Σταθμού, Πλατ. Μ. Πατριζίου, σαράντα Εκκλησιών

Δευτέρα: 2-8 το απόγευμα

Τρίτη - Παρασκευή

10 το πρωί - 8 το απόγευμα

Σάββατο: 9-2 το πρωί

Μελλοντικός Προγραμματισμός

Στις προθέσεις της Δημοτικής Βιβλιοθήκης στη γωνία των οδών Αλεξ. Σβώλου και Εθνικής Αμύνης, η ανάπτυξη του δικτύου των δημοτικών βιβλιοθηκών με νέες, παραρτήματα ή παιδικές, και η ίδρυση εντός του 1992 πρότυπης Σχολικής Βιβλιοθήκης στο Σχολικό Συγκρότημα επί της οδού Κασσάνδρου 17-19.

Τέλος, όλοι εμείς που εργαζόμαστε στη Δημοτική Βιβλιοθήκη Θεσσαλονίκης, συμμετέχουμε ενεργά σε κάθε προσπάθεια και πρόταση που στοχεύει στην κοινωνική συνειδητοποίηση του ρόλου των Βιβλιοθηκών αλλά και στις τεράστιες δυνατότητές τους να ανυψώσουν το πνευματικό και πολιτιστικό επίπεδο του λαού μας (Εθνικό Δίκτυο Βιβλιοθηκών, Εθνικό Βιβλιοθηκονομικό Κέντρο, Εθνική Βιβλιογραφία κ.λπ.).■